

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Милена Шушулова-Павлова, Нов български университет,
за *дисертационния труд* на ЦЮЕ ЛЕЙ
редовен докторант в НМА „Проф. Панчо Владигеров“,
Вокален факултет, Катедра: „Поп и джаз изкуство“, на тема:
**ИЗСЛЕДВАНЕ ВЪРХУ СТИЛОВЕТЕ И ТЕХНИКАТА НА ИЗПЪЛНЕНИЕ
ПРИ ДЖАЗ САКСОФОНА**
с научен ръководител проф. д. изк. Мария Ганева
за присъждане образователната и научна степен „ДОКТОР“
в професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство,

Биографични данни

Цюе Лей е роден в 1992. Придобива бакалавърска степен в Китай, след това продължава магистратура в НМА „Проф. Панчо Владигеров“ (от 2015) специалност *Поп и джаз саксофон*, а през 2018 започва докторантура също в НМА. Участва многократно в големи конкурси в Китай и свири на специални церемонии. Преподавател по саксофон е от три години в професионално-техническо училище „Компас“ в град Чънду, Китайска народна република. Има над 100 изпълнения на концерти в България и в Китай от различен мащаб: (2014) Шанхайско състезание по джаз; (2016) солист на Симфоничния оркестър на град Тиендзин; (2017) свири в България на различни мероприятия, свързани с културния обмен; (2018) класически концерт в Посолството на Китайската народна република в България; (2019) на церемонията по откриването на „Златна камбана“ в Китай – събитие, посветено на обмена в областта на изкуството и културата между България и Китай, и др.

Съдържание на дисертационния труд

Дисертационният труд е обсъден и предложен за публична защита на заседание на катедра „Пиано“ при Инструментален факултет на НМА „Проф. Панчо Владигеров“. Съдържа 185 страници с 53 нотни примера, които включват: УВОД. ГЛАВА ПЪРВА – Процес на развитие на саксофона в джаз музиката.¹ ГЛАВА ВТОРА – Съпоставка и анализ на техниките на изпълнение в класическата и джаз музиката.² ГЛАВА ТРЕТА – Сравнение и анализ на класическия и джаз стила при изпълненията на саксофон.³ ЧЕТВЪРТА ГЛАВА – Техника, стил и функция на саксофона в различните течения на джаза.⁴ ГЛАВА ПЕТА – Душата на джаза - импровизацията.⁵ ГЛАВА ШЕСТА – Овластяване на основните умения. Импровизацията на саксофон в джаз изпълненията.⁶ ЗАКЛЮЧЕНИЕ. ПРИНОСИ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД. ПУБЛИКАЦИИ (2 бр.) СВЪРЗАНИ С ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД. БИБЛИОГРАФИЯ (36 източника – 26 на китайски и 10 на английски език).

1 1.1. Процес на развитие на саксофон в джаз музиката; 1.2. Изобретателят Адолф Сакс; 1.3. Видове саксофони – 1.3.1. Сопрано саксофон (Bb строй); 1.3.2. Алт саксофон (Eb строй) 1.3.3. Тенор саксофон (Bb строй) 1.3.4. Баритон саксофон (Eb строй); 1.4. Особенности на саксофона.

2 2.1. Техники на изпълнение в класическата музика - 2.1.1. Изправена поза при изпълнение на саксофон 2.1.2. Техники за изпълнение на саксофон 2.1.3. Овластяване на ритъма при изпълнението на саксофон 2.1.4. Метод на обработка на музиката на саксофон 2.1.5. История на създаването на „Концерт за саксофон в ми-бемол мажор“ 2.1.6. Бележки по изпълнението на „Концерт за саксофон в ми-бемол мажор“ 2.1.7. Анализ на техниките на изпълнение в „Малък чардаш“ („Little Chardas“); 2.2. Техники на изпълнение в джаза – 2.2.1. Основни умения при саксофона 2.2.2. Методи за обучение на основни умения на саксофон; 2.3. Сравнение и анализ на техниките на изпълнение в класическата и джаз музиката – 2.3.1. Мундшук и платък 2.3.2. Разликата в постановката на устата 2.3.3. Вибрато 2.3.4. Тембър 2.3.5. Фразиране и интерпретации.

3 3.1. Стил на изпълнението в класическата музика; 3.2. Стил на изпълнение на джаза – 3.2.1. Особенности на стила на ню орлиънския джаз 3.2.2. Суинг 3.2.3. Бибоп 3.2.4. Куул джаз (cool jazz) 3.2.5. Свободен / фри джаз 3.2.6. Съвременен джаз 3.3. Сравнение и анализ на стиловете на изпълнение на класическа и джаз музика.

4 4.1. Стил на изпълнение на майсторите саксофонисти от различните течения в джаза; 4.2. Представители на стиловете на изпълнение на саксофон от различни течения в джаза; 4.3. Роля на саксофона в различните течения на джаза.

5 5.1. Какво е импровизация? 5.2. Как се упражнява джаз импровизация; 5.3. Методи за импровизация на саксофон в джаза – 5.3.1. Употреба на упражнения за звукоред при акордите 5.3.2. Упражнения на интервали в септакорд 5.3.3. Връзката на 3-та и 7-ма степен в прогресията на акордите II - V – I. 5.3.4. Приложение на ритъма в изпълнението на импровизацията 5.3.5. Слушане на изпълнението на джаз музиканти 5.3.6. Анализ на „Mohawk“ на Чарли Паркър.

6 6.1. Основни умения на саксофон в джаз импровизацията – 6.1.1. Координация на тялото 6.1.2. Оформяне на цялостния образ на изпълняваната музика 6.1.3. Овластяването на гамата в блус стила 6.1.4. Формиране и особенности на блус стила в джаза 6.1.5. Прилагането на блус скалата в изпълнението на саксофон 6.2. Майсторството на саксофона в джаз импровизацията – 6.2.1. Овластяването на акорди 6.2.2. Овластяване на основния ритъм 6.2.3. Създаване на фрази в импровизацията 6.2.4. Комбинации на ритъма и фразите в импровизацията.

Точно формулирани цели и задачи на дисертацията

Дисертацията е свързана с техниките на изпълнение със саксофон в различни стилове в джаза, в класическата музика, при импровизация, което разширява сферата на познанията за саксофона в китайската образователна система и представя личните възгледи на дисертанта. Основната теза е, че в процеса на изпълнение на този инструмент техниката е от изключителна важност (стойката, дишането и постановката на устата) и само с правилното им приложение може да бъде разгърнат потенциалът и тембърът на саксофона. **Обект** на изследването на дисертацията е прилагането на саксофона в джаз изпълнението. Дисертационният труд обобщава ролята и характеристиките на саксофона в различни периоди от развитието на джаза въз основа на исторически разрез и анализ на развитието на джаз музиката. Похвално е, че (въпреки културалните и традиционни различия между далечните европейски и китайски музикални корени) е направен опит за приобщаване на класическите педагогически похвати (методики) в работата със саксофон чрез анализ на структурата на музикалната форма, трудностите и употребата на различни техники на изпълнение при „Концерт за саксофон в ми-бемол мажор“ (на Глазунов) и „Малък чардаш“ (*Little Czardas* на испанския саксофонист и педагог Pedro Iturralde Ochoa). В докторската работа се анализира ролята, която играят известните саксофонисти в джаза чрез техните изпълнителски постижения, съпоставяйки различните стилове и техники на изпълнение в джаза, класическата и поп музиката. Разглежда се ролята на саксофона в овладяването на джаз импровизацията. **Цел** на настоящата дисертация е да даде възможност за по-дълбокото опознаване на джаз музиката, което да послужи за основа в бъдещия процес на обучението на саксофон в Китай. Чрез поставените задачи: 1) анализ на техниките на изпълнение в джаза, на стила и на импровизацията; 2) определяне на техниките на изпълнение, правилната стойка и методология 3) прилагането на правилните техники на дишане и овладяването на ритъма в джаза; 4) конкретизирането на изпълнителски трудности и проблеми и начините за разрешаването им в джазовата музика за саксофон. Използвани са основно компилативни методи на работа, исторически подход към материята, анализ на изпълненията и работата на известни джаз музиканти.

Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение

Актуалността на темата е свързана най-вече с необходимостта от създаване на основа за по-модерен и информативен метод в изучаването на саксофон, особено в Китай, и необходимостта дълбоко и във висока степен да се опознае този инструмент и стиловете в джаза. Съдържанието на докторската разработка може да спомогне за научното и теоретично опознаване на импровизацията при изпълнението на саксофон. **Практическото значение** на дисертационния труд на първо място е свързано с това, че авторът изяснява своите концепции, посредством изследване на различните техники на изпълнение на саксофон, което би спомогнало на бъдещите обучаващи се и педагози. Събрана е голямо количество информация и литература по въпроса (библиография), особено на китайски език, свързана с темата, с което работата ще е основа за бъдещи изследвания в Китай.

Степен на познаване на състоянието на проблема и съответствие на използваната литература

Докторантът умело борави с фактите и задълбочено е навлязъл в материята от педагогическа гледна точка. Настоящата дисертация включва шест глави. В **първа глава** основно се описва процесът на развитие на саксофона в джаз музиката и представя видовете саксофони. В **втората глава** се анализират техниките на изпълнение в класическата музика и в джаз музиката. В тази глава се извеждат най-основните проблеми при изпълнението и са предложени начини за разрешаването им. За тази цел са анализирани структурата на музикалната форма и трудните места в „Концерт за саксофон в ми-бемол мажор“ от Глазунов, както и съответните детайли, на които трябва да бъде обърнато внимание в процеса на изпълнение, и на начините за упражнене. В **трета глава** е направен съпоставителен анализ на класически и джаз изпълнителски стилове на саксофон. Тя включва и анализ на пиесата „Малък чардаш“ от Pedro Iturralde. В **четвърта глава** докторантът основно се спира на стила на големите майстори на саксофона в джазовата музика. В **пета глава** докторантът се съсредоточава върху импровизацията като същност, как се работи за нейното усъвършенстване, върху методите на работа с инструмента саксофон в джаза. В **шеста глава** конкретно се представят основните техники в джаз импровизацията със саксофон и тяхното овладяване в четири стъпки: 1. Овладяване на акордите; 2. Овладяване на основните ритъм схеми; 3. Създаване на музикална фраза в импровизацията; 4. Съчетаване на ритъма и фраза в импровизацията.

Коректност при цитирането

Докторантът **Цюе Лей** е точен в своите цитирания.

Приноси на настоящия дисертационен труд

- 1) Докторантът прави опит да стандартизира методите на обучение на базата на анализ на техниките на изпълнение в класическата музика и в джаз музиката.
- 2) Синтезираният анализ на процесите в джаз музиката през призмата на историческото знание ще е добра основа за бъдещи изследвания и за обучаващите се в областта в Китай.
- 3) Методическият и педагогически анализ на стила на изпълнение на саксофонисти от различни обособени течения в джаза също би бил полезен в бъдеще на ученици, студенти и педагози.
- 4) Смятам, че е особено находчив и полезен описът на различните подходи и начини за изучаване на импровизацията в джаза и това предоставя систематизирана методология за изучаването ѝ, което е добър принос.
- 5) Подробното взирание в стила и особеностите в изпълнението на различни саксофонисти и анализа на голям брой техники и начини за преодоляване на проблеми, свързани с изпълнението, също е достатъчен принос за докторската дисертация и за докторанта.

Всички тези приноси моменти служат за подобряване на методите на преподаване на саксофон и джаз саксофон, които целят да подпомогнат обучителния процес в Китай. Вероятно те биха били полезни и извън тази страна.

Оценка на съответствието на автореферата с основните положения и приносите на дисертационния труд

Авторефератът отговаря на дисертацията и коректно предава характера на докторската работа.

Лични качества на автора (ако рецензентът го познава)

Не познавам докторанта **Цюе Лей**.

Публикации по темата на дисертационния труд

Докторантът е представил две свои публикации на текстове, свързани с докторската дисертация:

Лей, Цюе. *Бибоп скали в импровизацията. Независим музикологичен портал.* 2021, <http://www.musicology-bg.com/bebop.pdf>

Лей, Цюе. *Как се упражнява джаз импровизация на саксофон.* В: „Докторантски четения 2021” (сборник с материали от научна среща на докторанти от НМА „Проф. Панчо Владигеров”), 2021 (под печат).

Мнения, препоръки и бележки

Бих препоръчала на докторанта да не се страхува да показва своето мнение и да представя своя опит в работата със саксофон. Защото в една научна или практическо-изпълнителска и педагогическа разработка не е достатъчно само да се компилират методи и теоретични знания, нужен е и достатъчно собствен поглед.

В заключение на това СТАНОВИЩЕ ще завърша със следната оценка:

Дейността на докторанта отговаря на наукометричните показатели за придобиване на образователната и научна степен „доктор“, според Закона за развитието на академичния състав на Република България. Независимо от предимно компилативния характер на докторската работа, както и невъзможността да се проверят всички източници (предимно от Китай), и имайки предвид насочеността на дисертанта към педагогическата гилдия в родината си, то може да се каже, че дисертационният труд на **Цюе Лей**, докторант в НМА „Проф. Панчо Владигеров“ на тема: **ИЗСЛЕДВАНЕ ВЪРХУ СТИЛОВЕТЕ И ТЕХНИКАТА НА ИЗПЪЛНЕНИЕ ПРИ ДЖАЗ САКСОФОНА**, заедно с носените от него приноси с научни и приложни качества, както и публикациите му, смятам достатъчни, за да дам положителна оценка и да предложа на уважаемото научното жури да присъди образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство, на **Цюе Лей**, според изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България.

06.01.2022, София

Проф. д-р Милена Шушулова-Павлова